

vlastní rozsudek pokládal za méně dokonalý a tudíž pravděpodobnost jeho zrušení vrchním pojišťovacím soudem za větší. Nezbyvá než ten zřetel, že tu jde o větší částky možné neoprávněné škody (na straně nositele pojištění), resp. neoprávněného obohacení (na straně žalobce) a že tyto částky by bylo obtížno vymáhati zpět. Avšak, i když bychom nemohli zcela souhlasit s uvedeným názorem pojišťovacího soudu, je nutno s ním počítati, ježto tu jde o rozhodování podle volné úvahy soudu (arg. o může). Ostatně pojišťovací soud tu rozhodoval v souhlase s judikaturou nejvyššího soudu, neboť pro soud »povolení odkladného účinku« je totožné s povolením odkladu vykonatelnosti. Je otázka, zda povolení odkladného účinku pojišťovacím soudem by mohlo tvořiti v případě dozorčí stížnosti na ministerstvo sociální péče »pravoplatné rozhodnutí« pojišťovacího soudu ve smyslu § 159, odst. 2., zák. č. 26/1929, jímž by ministerstvo sociální péče bylo vázáno. Podle tohoto paragrafu jsou totiž správní úřady vázány pravoplatnými rozhodnutími, jež vydaly pojišťovací soudy nebo vrchní pojišťovací soud v mezích své příslušnosti. Odpovíme-li na tuto otázku záporně, ztrácí předpis § 148, odst. 3., věta druhá, vůbec význam.

Za tohoto stavu není vyloučeno, že i ostatní pojišťovací soudy zaujmou stanovisko stejné. A tu ovšem by bylo nasnadě, aby úřadovny Všeobecného pensijního ústavu nadále

se nepokoušely podávati žádosti o odkladný účinek a proti event. exekuci na plnění podle nepravoplatného rozsudku pojišťovacího soudu se bránily odkazem na § 158 pens. zákona, resp. na cit. rozhodnutí nejvyššího soudu. Proti tomuto postupu mluví ta okolnost, že by tím žalobci v řadě případů podávali bezúspěšné exekuce a platili zbytečné útraty za ně. Poněvadž tu často může jíti o osoby, které vedou exekuci právě proto, že jsou v poměrech sociálně tísnivých, nebyl by tento postup nositele pojištění dosti sociální.

Nezbyvá tedy, než aby nositel pojištění v případech, v nichž by za dřívějšího stavu byl podal žádost o odkladný účinek, upozornil žalobce, že v důsledku podaného odvolání nevyplatí přisouzenou částku, že však by exekuce neměla úspěchu z výše uvedených důvodů zákona a judikatury. Proti postupu tomuto lze sice namítnouti, že se věc pak jeví tak, jako by si takto nositel pojištění povoloval odkladný účinek sám. V některých případech, kde tímto způsobem bylo postupováno, došlo také již k neporozumění a protestům se strany pojištěnců, resp. jejich zástupců. Přes to však nelze zatím nalézt jiného vhodnějšího řešení dané situace. Pro pojištěnce jest konečně takovéto písemné upozornění potud výhodné, že může tvořiti podklad dozorčí stížnosti, která je podle nejvyššího soudu jedinou cestou, jak dosáhnouti plnění dosud nepravoplatného rozsudku.

Z rozhodnutí ve věcech sociálně pojišťovacích.

Sociální pojištění

§ 12. 2005.

I. Pomocnicemi v domácnosti podle § 12, odst. 6. zák. o soc. poj. rozumějí se osoby ženské, zaměstnané pomocnými pracemi v domácnosti, t. j. takovými, které s udržováním domácnosti bezprostředně souvisí, při čemž domácností rozumí se zařízení sloužící k uhájení životních potřeb fyzické osoby.

II. Ženy, zaměstnané úklidem, vařením a podobnými pracemi pro ošetřovance v nemocnici, nejsou pomocnicemi v domácnosti podle § 12, odst. 6. zák. č. 221/24 Sb. ve znění zák. č. 184/28 Sb. (Nález nejv. spr. soudu z 28. VI. 1935, čís. 17.064, Boh. A 12001. Prejudikatura: Boh. A 11.379/34*).

Jak nss vyslovil a blíže odůvodnil již v nál. Boh. A 11.379/34*), rozumí se pod »pomocnicemi v domácnosti«, uvedenými v § 12, odst. 6. zák. č. 221/1924 ve znění zák. č. 184/1928 Sb., osoby ženské, zaměstnané pomocnými pracemi v domácnosti, t. j. takovými pracemi, jež s udržováním domácnosti bezprostředně souvisí. Domácností pak rozumí se zařízení, sloužící k uhájení

životních potřeb fyzické osoby, jakými jsou bydlení, stravování, péče o prádlo a šatstvo atd. Tamtéž vysloveno, že i právnická osoba může býti zaměstnavatelem pomocnic v domácnosti, zřídí-li určité zařízení, sloužící k uhájení svrchu uvedených potřeb fyzických osob. Zařízení to bude pak domácností, spotřebním hospodářstvím těchto fyzických osob.

Stížnost shora uvedenou námitkou vznáší na spor jediné otázku, zdali lze kvalifikovati osoby sdružené ve všeobecné veřejné nemocnici v L. (zaměstnance i ošetřovance) za domácnost a tudíž osoby, zaměstnané úklidem, vařením a pod. i pro ošetřovance, za pomocnice v domácnosti podle cit. § 12, odst. 6.

Z hoření definice se podává, že lze za domácnost považovati jen takové hospodářství, sloužící k ukájení životních potřeb fyzické osoby, jakými jsou bydlení, stravování, péče o prádlo a šatstvo atd., tudíž zařízení, jehož úkolem a určením jest ukájetí zmíněné životní potřeby fyzických osob, ať již jednotlivých, nebo sdružených v společnost. Úkolem a určením všeobecné veřejné nemocnice jest podle § 1 zák. z 5. března 1888 č. 19 z. z. čes., aby osobám, stíženým chorobou zhojitelnou, po dobu nemoci poskytovala lékařskou pomoc a úplné opatření. Není proto pochybnosti, že tu nejde o spotřební hospodářství ošetřovanců-memocných, jak shora definováno, nýbrž o zařízení sloužící především ošetření a

*) Boh. A 11.379 (nál. z 23. VI. 1934, č. 13.010): Také právnická osoba může býti zaměstnavatelem pomocnic v domácnosti ve smyslu § 12 odst. 6 zák. č. 221/1924 Sb. ve znění zák. č. 184/1928 Sb.

léčení nemocných, byť i k dosažení účelu toho bylo třeba, aby těmto nemocným byl poskytnut i pobyt, strava atd.

§ 12. 2006.

Podle 6. odst. § 12 zák. č. 221/1924 Sb. ve znění zák. č. 184/1928 Sb. může býti deputátník zařaden do mzdové třídy vyšší o dvě třídy, než jakou odůvodňuje mzda na penězích, jen tenkrát, jestliže zařazení do této vyšší třídy jest odůvodněno součtem mzdy na penězích a hodnoty naturálních požitků podle 1. odst. § 12 cit. zák. (Nál. nejv. spr. soudu z 16. II. 1935, č. 12.059/35, Boh. A. 11.739.)

Má-li se vyložití smysl ustanovení obsaženého v 6. odst. § 12, sluší přihlédnouti i k předpisům s tím souvisejícím. Paragraf 12, pojednávající o mzdových třídách, stanoví v 1. odstavci, že pojištěnci se zařadí podle své mzdy do mzdových tříd a uvádí v dalším schématu, v němž je stanovena dolní a horní hranice mzdy pro jednotlivé třídy. Co se rozumí mzdou, je vyznačeno v § 10, kde se stanoví, že mzdou je veškeren příjem za smlouvenou práci, pokud není nahodilý, a v 2. odstavci se praví mezi jiným, že ke mzdě patří i všechny druhy naturálních požitků. Podle § 11 jest pak hodnota naturálních požitků započítati do mzdy podle místních průměrných cen. Z ustanovení těch jasně vyplývá, že mzdou vyznačenou ve zmíněném schématu sluší rozuměti nejenom mzdu v penězích, nýbrž i veškerou hodnotu naturálních požitků.

Slovům shora cit. 6. odstavce § 12: »Hodnota naturálních požitků může způsobiti zařazení jen o 3 třídy, u deputátníků o 2 třídy... vyšší, nežli jaké odůvodňuje mzda na penězích« sluší pak rozuměti v ten smysl, že při zařadování dlužno postupovati tak, že se sečte hodnota naturálních požitků, vypočtená podle § 11, se mzdou na penězích a takto docílená částka je základem pro zařazení podle schématu odstavce 1, ovšem s tím omezením, že hodnota naturálních požitků může způsobiti zařazení u pomocnic v domácnosti, čeledi hospodářské a učňů (kromě případu odst. 5) jen o jednu, u deputátníků o 2, u ostatních pojištěnců s naturálními požitky jen o 3 třídy vyšší, než by nastalo, kdyby nebylo naturálních požitků. Nemá-li pojištěnec mzdy na penězích a náležel-li by tudíž bez ohledu na naturální požitky do třídy I., mohou naturální požitky, přesahují-li ve své hodnotě horní hranici této třídy, způsobiti zařazení u pomocnic v domácnosti, čeledi hospodářské a učňů (kromě případu odst. 5) jen jednu třídu, u deputátníků jen o dvě, u ostatních jen o tři třídy vyšší, tedy zařazení u pomocnic v domácnosti atd. nanejvýše do II., u deputátníků nanejvýše do III., u ostatních nanejvýše do IV. třídy mzdové.

Z ustanovení 6. odstavce § 12 vysvítá zřejmá tendence zákonodárcova poskytnouti osobám tam uvedeným vzhledem k povaze jejich zaměstnání zvláštní výhody stejně, jako je tomu v odst. 3, podle kteréhožto ustanovení jest učně, jenž buď vůbec nemá mzdy nebo má jen požitky naturální, zařaditi do první třídy, ať je hodnota těchto naturálních požitků jakákoli. Že tomu tak je, vysvítá i z doslovného znění cit. ustanovení odst. 6., podle něhož »hodnota naturálních požitků« může — jsou-li tu totiž předpoklady svrchu vyloučené — způsobiti zařazení jen o 3 třídy, u deputátníků o 2 třídy, u pomocnic v domácnosti atd. jen o jednu třídu vyšší, nechť jsou naturální požitky sebe vyšší.

§ 17. 2007.

I. Případně-li poslední den lhůty k přihlášce nebo odhláске podle § 17 zák. č. 221/24 Sb. ve znění zák. č. 184/24 Sb. na neděli, státně uznaný svátek neb památný den republiky Čs., neprodlužuje se tím lhůta o příští všední den. — II. Šestidenní lhůta pro odhlášení zaměstnance počíná podle zákona č. 221/24 Sb. ve znění zák. č. 184/28 Sb. (před účinností vl. nař. č. 112/34 a zák. čís. 146/34 Sb.) dnem následujícím po dni, kdy zaměstnanec naposledy pracoval. (Nál. nejv. spr. soudu z 25. V. 1935, č. 16.279/35, Boh. A. 11.937.)

§ 17. 2008.

I. Zaměstnavatel, který opominul přihlásiti zaměstnance k invalidnímu pojištění, jest mu práv z náhrady škody z toho vzniklé.

II. Údaj zaměstnavatelův, že má jinde hlavní zaměstnání, byť i byl nepravdivý, nemůže odůvodniti spoluzavinění zaměstnancovo na nepodání přihlášky zaměstnavatelem.

III. Má-li zaměstnavatel pochybnosti o pojistné povinnosti osoby u něho zaměstnané, jest na něm, aby se zachoval podle § 17, odst. 3 zák. (Rozh. nejv. soudu z 11. V. 1935, Rv I 665/35-1, Sb. min. sprav. 102. Prejudikatura: Váž. obč. 12.882.*)

Nejvyšší soud dovodil již v rozhodnutí ve Sbírcce n. s. 12.882,*) že při invalidním pojištění byla zákonem opuštěna zásada pojištění ze zákona (ipso jure) a že pojištění je tu závislé na podání přihlášky a jejím obsahu, takže jejím nepodáním může vzniknouti pojištěnci škoda, jsoucí v příčinné souvislosti s porušením povinnosti, nařízené zaměstnavateli zákonem pod trestní sankcí. Zaměstnavatel, jenž opominul přihlásiti zaměstnance k invalidnímu pojištění, jest mu tudíž práv z náhrady škody z toho vzniklé podle předpisů občanského zákoníka, zvláště podle jeho třicáté hlavy, o náhradě škody.

Zalovaná firma uplatnila v této věci spoluzavinění žalobkyně, jež spatřuje v tom, že jí žalobkyně uvedla v omyl tvrzením, že má u jiného zaměstnavatele hlavní zaměstnání (§ 1304 obč. zák.). Podle § 17 svrchu uvedeného zákona stihá zaměstnavatele ohlašovací povinnost a této povinnosti učini zaměstnavatel zadosť, odevzdal-li včas přihlášku pojišťovně. § 18 cit. zák. určuje, co má přihláška obsahovati. Zaměstnanec je jen povinen udati zaměstnavateli včas okolnosti, uvedené v prvním odstavci § 18 pod písm. b), a k tomu nenáleží skutečnosti, z nichž by bylo lze posouditi, zda zaměstnání pojištěncovo má ráz zaměstnání hlavního nebo vedlejšího. Jinak nemusí se zaměstnanec zúčastniti na podání přihlášky. Má-li zaměstnavatel pochybnosti o pojistné povinnosti osoby u něho zaměstnané, jest na něm, aby podle třetího odstavce § 17 zákona současně s přihláškou písemně s udáním důvodů prohlásil, že popírá pojistnou povinnost přihlašované osoby (tak zv. přihláška s výhradou). V takovém případě je pak povinností pojišťovny, aby sama vyšetřila všechny skutkové okolnosti, z nichž lze učiniti si úsudek, zda takto přihlašovaná osoba na základě svého zaměstnání je povinnému pojištění podrobena či nikoli, a musí pak vydati výměr buď kladný, buď záporný, jež lze napadati stranou jim dotčenou přípustným

*) Váž. obč. 12.882 (rozh. z 6. X. 1933, R I 883/33, v »Pracovním právu« č. 657): Zaměstnavatel, jenž opominul přihlásiti zaměstnance k invalidnímu a starobnímu pojištění, jest mu práv náhradou škody z toho vzniklé podle předpisů občanského zákoníka, zvláště též podle jeho třicáté hlavy o náhradě škody.

opravným prostředkem. Pochybnosti nezbavují však zaměstnavatele ohlašovací povinnosti zákonem mu uložené.

§ 17. 2009.

V přihlášce zaměstnance k nemoc. pojištění u nemocenské pojišťovny jest spatřovati závazné uznání zaměstnavatele vůči pojišťovně o tom, že jest tu zaměstnání, zakládající pro přihlášeného pojišťovnou povinnost. (Nález nejv. správ. soudu z 10. I. 1935, č. 10.055/35, Boh. A 11.658. Prejudikatura: srov. Boh. A 4757/25, 4977/25, 9540/31, 11.654/35.*)

Jak nss. ustáleně judikuje, jest v přihlášce u nemocenské pojišťovny spatřovati závazné uznání zaměstnavatele vůči pojišťovně o tom, že jest tu zaměstnání, zakládající pro přihlášeného pojišťovnou povinnost, a to závazné uznání pracovního poměru tak, jak jest v přihlášce uveden. Pokud nejde o úpravu pojistného poměru pro futuro, nýbrž o posouzení právních účinků přihlášky pro praeterito, neliší se přihláška osoby, nepodléhající pojištění, svým právním významem nikterak od přihlášky zaměstnance, podléhajícího pojištění, zejména neurčuje se snad na rozdíl od oné počátek pojištění okamžikem, kdy byla podána a pojišťovnou přijata. (Srov. Boh. A 4757/25, 4977/25, 9540/31 a 11.654/35.*)

§ 21a) 2010.

Legitimace pojištěnců (vl. nař. č. 26/1930). Zaměstnanci, kterým nemohly býti vyhotoveny průkazy v době prvního (hromadného) jich vyhotovení, jsou povinni doklady k vyhotovení legitimace odevzdati zaměstnavateli ihned při vstupu do zaměstnání; jinak dopouští se podle § 15 cit. vl. nař. přestupku § 260, písm. h) zák. č. 221/1924 Sb. z. a n. ve zn. mov. (Nál. nejv. spr. soudu z 7. X. 1935, č. 14.655/33.)

V § 1 zmíněného vlád. nař., vydaného podle § 21a) zákona č. 221/1924 ve znění zák. č. 184/1928 Sb. z. a n., jest určeno, že všechny osoby, podléhající pojištění podle § 2 zák. č. 221/1924 ve znění zák. č. 184/1928, jsou povinny dáti si vyhotoviti průkaz (legitimaci) pojištěnců. Provádějíc ve všech dalších ustanoveních tuto myšlenku, rozeznává vládní nařízení mezi prvními t. zv. hromadným vyhotovováním průkazů, jímž je mu vyhotovování průkazů pro pojištěnce, kteří vstoupili do zaměstnání povinně pojištěného přede dnem, jež jako rozhodný bylo uloženo vyhláskou ministru sociální péče a jež tento ministr vyhláskou ze dne 16. října 1930 (Úřední

list republiky Československé ze dne 25. října 1930, č. 249) stanovil dnem 20. listopadu 1930, a mezi vyhotovením průkazů osobám, kterým v době prvního (hromadného) jich vyhotovení nemohly býti průkazy vyhotoveny. Pro osoby první kategorie stanoví pak citované vládní nařízení v § 3, písm. a), že zaměstnanec, opatřiv si včas doklady o svých osobních poměrech..... odevzdá je nejpozději tři dny před rozhodným dnem svému zaměstnavateli, vstoupí-li však do zaměstnání v kratší době před rozhodným dnem, odevzdá doklady zaměstnavateli ihned při vstupu do zaměstnání. Sub. lit. c) téhož paragrafu jest pak stanoveno, že zaměstnavatel (nevyhotovuje sám průkazy) zašle nemocenské pojišťovně poštou nebo doručí na potvrzení do šesti dnů po rozhodném dni doklady, odevzdané mu jeho zaměstnanci. O druhé kategorii osob určuje pak § 4 v odst. 1., že osobám, kterým nemohly býti vyhotoveny průkazy v době prvního jich vyhotovení, vyhotoví je nemocenská pojišťovna, u níž jsou k pojištění přihlášený. K tomu se zde dodává, že při tom jest obdobně užití ustanovení § 3, písm. c). Mezi stranami není sporu o tom, že P. D. je osobou z oné kategorie, na kterou dopadá ustanovení právě citovaného § 4 a spornou otázkou pak jest jen, zda pro tyto osoby je dána vládním nařízením lhůta, do které měly předložiti doklady o osobních poměrech, aby jim mohl býti vystaven průkaz, a po jejímž uplynutí by — jak se vyjadřuje žalovaný úřad — počínal protiprávní stav, předpokládaný pro skutkovou podstatu přestupku podle ustanovení § 15. V té příčině jest uvážiti, že — jak již tu bylo poznamenáno — stanoví § 4 vlád. nař., že pro vyhotovení průkazů pro osoby oné druhé kategorie jest užití obdobně ustanovení § 3, písm. c). Podle toho má i doklady pojištěnce druhé kategorie předložiti pojišťovně zaměstnavatel, a to do šesti dnů. Počátek této lhůty je v § 3a) určen dnem rozhodným, jen ovšem pro osoby druhé kategorie nemůže být vzat za základ. Je proto určití počátek oné šestidenní lhůty analogicky. Uváží-li se pak, že onen den rozhodný byl jako základ šestidenní lhůty stanoven pro kategorii osob, které již před ním vstoupily do zaměstnání povinně pojištěného, je nashledě úsudek, že pro osoby druhé kategorie, jež nebyly v zaměstnání povinně pojištěném v den rozhodný, je za den, od něhož počíná lhůta pro zaměstnavatele povinnost předložiti pojišťovně pojištěncovy doklady, určití obdobou den, kdy zaměstnanec vstoupil do zaměstnání povinně pojištěného. Zaměstnavatelova povinnost předložiti doklady zaměstnancovy do šesti dnů ode dne, kdy zaměstnanec vstoupil do zaměstnání povinně pojištěného, předpokládá ovšem, že také zaměstnanec je povinen předložiti své doklady zaměstnavateli, a to tak, aby sám zaměstnavatel měl možnost své vlastní povinnosti vyhověti. V úvaze, kdy tak má zaměstnanec učiniti, jest pak přihlédnouti k ustanovení § 3, písm. a), na něž sice v § 4 není odkázáno, na němž však ustanovení § 3, písm. c), jehož jest podle § 4 obdobně použiti, je vybudováno. Stanoví-li pak toto ustanovení § 3, písm. a), že vstoupí-li zaměstnanec do zaměstnání v kratší době než tři dny před rozhodným dnem, odevzdá doklady zaměstnavateli ihned při vstupu do zaměstnání, je patrné, že také pro osoby druhé kategorie, jež nevstoupily do zaměstnání povinně pojištěného do dne rozhodného, vzhází povinnost odevzdati doklady zaměstnavateli k získání průkazu ihned při vstupu do zaměstnání. Neodevzdá-li proto zaměstnanec, na něhož se vztahuje ustanovení § 4 cit. vlád. nař. své doklady zaměstnavateli již při vstupu do zaměstnání, ne-

*) Boh. A 4757 (nál. z 30. V. 1925, č. 11.057): Přihlásil-li zaměstnavatel zaměstnance u okr. nemoc. pokladny k pojištění a okr. nemoc. pokladna přihlášku tu přijala, jest právní presumpce, že zaměstnanec jest pojištěním povinen. Stíhají pak zaměstnavatele pro praeterito důsledky § 32 nemoc. zákona bez ohledu na to, zda pojišťovna povinnost po právu existuje čili nic.

Boh. A 4977 (nál. z 5. X. 1925, č. 18.473): Právní důsledky z pojištění osoby, která pojištěním povinna není.

Boh. A 9540 (nál. z 10. XII. 1931, č. 14.579/29): Zaměstnavatel, jenž přihlásil zaměstnance svého u okr. nemoc. pokladny a tím zavázal pokladnu, která přihlášku přijala, k plnění nemocenských podpor, nemůže pro minulost odvrátiti následky přihlášky (závazek k náhradě učiněného nákladu) tvrzením, že podal vědomě nebo omylem přihlášku nesprávnou.

Boh. A 11.654 (nál. z 10. I. 1935, č. 23.437/34): Zaměstnavatel, který v přihlášce udal určitý den vstupu do zaměstnání, nemůže, stala-li se přihláška po uplynutí lhůty ohlašovací od tohoto dne počítané a po tom, když nastal pojistný případ, odvrátiti následky § 20. odst. 2. zák. č. 221/1924 Sb. ve znění zák. č. 184/1928 Sb. tvrzením, že zaměstnanec vstoupil teprve později do zaměstnání.

splnil své povinnosti, uložené mu zmíněným nařízením a počíná již tímto okamžikem protiprávní stav.

§ 23. 2011.

Okrasní nemocenské pojišťovny nejsou úřady nebo sbory povolanými k výkonu veřejné správy ve smyslu § 5, odst. 1., č. 1 zákona o ochraně cti, nýbrž korporacemi zákonně uznanými ve smyslu § 5, odst. 1., č. 3 téhož zákona. (Rozh. nejv. soudu z 4. X. 1935, Zm. II. 267/35 Sb. min. sprav. čís. 980.)

§ 24 2012.

I za platnosti zák. č. 221/1924 Sb. a jeho novel č. 184/1928 a 112/1934 Sb. vylučuje pojištění u nepřislušné pojišťovny po dobu svého trvání nucené pojištění u okres. nemoc. pojišťovny, vyhovuje-li ono pojištění co do způsobu a míry požadavkům zákona. (Nál. nejv. spr. soudu z 23. III. 1935 č. 8170/1933, Boh. A 11803.)

§§ 24 násl. 2013.

Dokud trvá zaměstnání povinně pojištěné, jest za účinnosti zákona o sociálním pojištění číslo 221/1924 Sb. ve znění zák. č. 184/1928 Sb. přípustný přestup z pojišťoven §§ 24—26 cit. zák. k pojišťovně náhradním (§§ 28, 29 a 30a) a naopak. (Nál. nejv. spr. soudu z 5. III. 1935 č. 11.361/35, Boh. A. 11773.)

§ 25. 2014.

Pojištěncem lesním ve smyslu § 25 zák. č. 221/24 Sb. není dělník, zaměstnaný na lesní pile, jež zpracovává kromě dříví z lesů zaměstnavatelových i dříví z lesů cizích, byť se tak dělo i v míře nepatrné. (Nál. nejv. spr. soudu z 19. II. 1935, č. 809/33, Boh. A 11.741; prejudikatura Boh. A 8874/30, 9103/31, 11.054/34, 11.089/34.*)

§ 67 a). 2015.

Okrasním nemocenským pojišťovně nepřisluší za účinnosti zákona č. 221/1924 Sb. ve znění zák. č. 184/1928 Sb. právo měnit podle § 67 a), odst. 1., písm. f) předpisy »vzorného« služebního řádu, vydaného Ústřední sociální pojišťovnou. (Nál. nejv. spr. soudu z 20. IX. 1935, č. 17.953/35, Boh. A 12.038.)

§ 69. 2016.

I. Služební poměr vedoucího úředníka okr. nemoc. pojišťovny je poměrem soukromoprávním, — II. Min. soc. péče není příslušno rozhodovati ve sporu úředníka okr. nemoc. pojišťovny s Ústřední sociální pojišťovnou o dosazení za vedoucího

*) Boh. A 8874 (nál. z 6. XI. 1930, č. 16.964). Slouží-li lesní pila jen k tomu, aby dříví získané v lesích jejího majitele při řádném hospodářství bylo učiněno prodejnejším tím, že se rozřezává na palivové dříví, prkna atd., tedy uvádí jen ve stav usnadňující jeho prodej, je provoz její jen součástí lesního podniku samého; zaměstnanci pily takové podléhají pojištění u nemocenské pojišťovny zemědělské.

Boh. A 9103 (nál. z 9. III. 1931, č. 6352/29): Zaměstnanci pracující na pile, která, aby pravidelně její provozování bylo udrženo, přijímá k zpracování i dříví z lesů cizích (podnikatelé pily nepatřících a jim nepachtovaných), nejsou zaměstnanci lesními ve smyslu § 25 zák. č. 221/24 a není k sociálnímu pojištění jich příslušna pojišťovna zemědělská.

Boh. A 11.054 (nál. z 9. II. 1934, č. 1824, v »Pracovním právu« č. 854): Podléhají-li zaměstnanci pily na velkostatku pojištění u okr. nemoc. pojišťovny nebo u zemědělské nemocenské pojišťovny?

úředníka okr. nemoc. pojišťovny. (Nál. nejv. spr. soudu z 10. IX. 1935, č. 17.778/35, Boh. A 12.017.)

§ 95 2017.

Nemocenská pojišťovna není ani podle nového zákona ve znění přílohy k vyhlášce ministra sociální péče č. 189/1934 Sb. z. a n. povinna poskytnouti pojištěncům umělé končetiny (prothesy) sloužící k odstranění následků nemoci po skončeném léčení, leč by jí stanovy ukládaly takovou povinnost. (Rozh. nejv. soudu z 10. X. 1935, Rv I 1620/33, Sb. min. sprav. č. 1310.)

Podle § 95 zák. o soc. poj. č. 221/1924 Sb. z. a n., jehož jest v souzené věci použití, jest nemocenská pojišťovna povinna poskytovat pomoc v nemoci, a to pojištěnci zdarma lékařskou pomoc, jakož i potřebná léčiva a jiné terapeutické pomůcky (nemocenské ošetřování). Z tohoto ustanovení plyne, že »nemocenské ošetřování« se týká jen takových prostředků, které jsou potřebnými pomůckami k léčbě pojištěnce a za jeho nemoci a mají účel napomáhati k odstranění nemoci, že však jimi nejsou též umělé končetiny (prothesy), jejichž účelem není vyhojení nemoci, nýbrž aby po skončeném léčení byly odstraněny její následky a aby pojištěnci byla zajištěna lepší existence. Že dodávání takových pomůcek (prothes) nespadá do rámce pomoci a ošetřování v nemoci podle § 95 zák. č. 221/1924 Sb. z. a n., plyne dále z ustanovení § 105 cit. zák., že totiž stanovami nemocenské pojišťovny může býti mezi jiným určeno, že pojišťovna poskytne pojištěnci pomocné prostředky proti znetvoření a zmrzačení (tedy též umělé končetiny, viz § 105 lit. h) citovaného zákona). Že stanovami žalované nemocenské pojišťovny byl rozsah povinných dávek rozšířen podle § 105 cit. zák. i na umělé končetiny, žalobkyně však netvrdila a neprokázala. Myšlenka, že nemocenská pojišťovna není povinna poskytovat pojištěncům takové prostředky, jimiž má býti zaručena jejich lepší existence v době po vyhojení nemoci, jest vyjádřena i v nyní platném doslovu § 154, odst. 3., písm. d) zák. o soc. poj., podle něhož náleží k léčebné péči »Ústřední sociální pojišťovny invalidním poskytnouti ortopedické pomůcky, opěrné přístroje a umělé končetiny nebo jejich součástky«. Ačkoliv toto ustanovení nelze použít na souzený případ, nastalý ještě za platnosti zákona č. 221/1924 Sb. z. a n., lze i z tohoto nového ustanovení — ježto změnou zákona neměl býti rozsah povinnosti nemocenských pojišťoven sžuzen, nýbrž naopak rozšířen usuzovati, že nemocenská pojišťovna není povinna poskytovat umělé končetiny jako zákonnou dávku, neobsahují-li stanovy pojišťovny něco jiného, neboť jinak nebylo by bývalo poskytování takových pomůcek vyhrazeno opatření léčebné péče Ústřední sociální pojišťovny, tedy opatření povahy fakultativní (§ 154 »může«, »jest oprávněna«).

§ 103 2018.

Předpis § 97 odst. 1, 2 zák. čís. 221/24 Sb. z. a n. platí i v případech §§ 103 a 141 téhož zákona.

Naléhavost první pomoci je posouditi jen podle zákona čís. 221/24 Sb. z. a n. (Rozh. nejv. soudu z 31. V. 1935, R II 241/35, Váž. obč. 14415.)

Podle § 141 zákona č. 221/24 Sb. z. a n. hraří nemocenská pojišťovna náklady vzešlé povoláním cizích lékařů jen tehdy, jde-li o naléhavý případ první pomoci. V takovém případě je lé-

kař sám oprávněn požadovati na pojišťovně úplatu a má tedy přímý nárok na úplatu ze zákona proti pojišťovně. Stejný nárok přísluší mu také v případě § 103 zák. o nem. poj. proti mateřské pojišťovně se zřetelem k ustanovení tohoto paragrafu, že tato pojišťovna je povinna nahraditi nutný náklad, k čemuž zajisté náleží náklad spojený s nutnou první pomocí. Proto netřeba činiti rozdílu mezi oběma skupinami případů. Nejde tu o nároky z obohacení, nýbrž o nároky na odměnu ze zákona. Nárok ten v obou případech však předpokládá, že byly vůbec splněny podmínky pro vznik závazku pojišťovny. Jsou proto zejména podmíněny hlášením nemoci ve smyslu § 97 nem. zák. Dokud nemoc nebyla hlášena, nevzniká pro pojišťovnu žádný závazek, zejména ani závazek k placení odměny podle §§ 103 a 141 nem. zák. Účelem ustanovení § 97 odst. 1. a 2. nem. zák. jest, aby pojišťovnám umožněno bylo přesvědčiti se o tom, zda předpoklady nároků v nemoci byly splněny. Důvod ten dopadá také na případ §§ 103 a 141 zák. V tomto smyslu rozhodl nejvyšší soud již rozhodnutím č. 4102*) sb. n. s. Tehdejší případ byl ovšem posuzován podle dříve platného zákona č. 33/1888 ř. z., ale důvody tam uvedené platí stejnou měrou i za platnosti nynějšího zákona. Rozdíl proti dřívějšímu právnímu stavu je pouze v tom, že podle tohoto nárok v případě nehlášení nemoci v ochranné lhůtě úplně zanikl, kdežto podle nyní platného zákona vznik nároku je pouze odložen až do hlášení nemoci. Žalobce nedomáhá se nynější žalobou přiznání pojistných dávek, a proto neplatí ustanovení o promlčení nároků podle § 136 nem. zák. Ovšem však podléhají zažalované nároky promlčení podle § 1486 č. 6 obč. zák., jehož ustanovení se všeobecně vztahují na jakékoliv pohledávky lékařů na odměnu za jejich výkony a náhrada jich výloh. Pojem naléhavosti první pomoci řešiti jest toliko podle zákona o nemocenském pojištění a nebylo třeba poukazu k ustanovení §§ 10 a 11 zákona č. 114/29 Sb. z. a n., kde výslovně uvedeno jest, že předpisy těmi není dotčeno ustanovení § 141 zák. o nemoc. pojištění.

2019.

Pro nárok okresní nemocenské pojišťovny proti pojištěnci na vrácení pojistné dávky, jež prý pojištěnec vylákal vědomě nepravými údaji a zamlčením důležitých okolností, nebyl přípustný pořad práva ani před novelou čis. 189/34 Sb. z. a n. (Rozh. nejv. soudu z 4. I. 1935, R I 1566/34, Váž. obč. 14.074.)

I nárok na vrácení toho, co bylo neprávem plněno z titulu veřejnoprávního, jest nárokem veřejnoprávním a pořad práva tedy není přípustný. O nároku tohoto druhu musí tedy býti rozhodováno tak, jak se rozhoduje o plnění z onoho titulu. O tom, že je tu povinnost vrátiti přeplacenou dávku, rozhodne příslušný nositel pojištění výměrem, který lze pokládati za výměr, jímž byla dávka odňata ve smyslu §§ 196 a 220 odst. 1. č. 3 pojišťovacího zákona čis. 221/24 Sb. z. a n., takže je proti němu přípustná žaloba k rozhodčímu soudu.

§ 135

2020.

Vrácení vyplacených dávek sociálních pojištění může býti požadováno vždy jen za podmínek

*) Váž. obč. 4102 (rozh. z 26. VIII. 1924, Rv II 419/24): Nemocenské pojištění. Nemocenská pokladna jest podle zákona povinna nésti též náklady na tak zv. první pomoc, avšak jen pod tou podmínkou, že byla nemoc zavčas hlášena.

§ 135 odst. 2. zákona čis. 221/24 Sb. z. a n. v do-slovu zákona čis. 184/1928 Sb. z. a n. výměrem vyslovujícím povinnost k jich vrácení, proti kterému by pojištěnec měl možnost žaloby podle § 196 cit. zákona. Tento postup nelze nahraditi vyúčtováním a provedením srážky a uplatniti v rámci žaloby podle § 35 ex. ř. (Rozh. nejv. soudu z 12. I. 1935, Rv II 720/33. Váž. obč. 14.093.)

Podle znění žaloby a jejího skutkového děje jde o žalobu opoziční ve smyslu § 35 ex. ř. Žalobkyně jest povinna dokázati skutečnost zrušující nárok a nastalou teprve po vzniku exekučního titulu. Z přednesu žalobkyně vyplývá, že považuje za skutečnost nárok zrušující placení, vlastně vyúčtování invalidního důchodu přijatého žalovanou ve prospěch Ústřední sociální pojišťovny. Tvrdí pak, že ono vyúčtování se stalo dne 9. listopadu 1931, tedy po vzniku exekučního titulu. Avšak vrácení vyplacených dávek sociálních pojištění může býti vyžadováno jen za podmínek § 135 odst. 2. zák. čis. 221/24 ve znění zákona čis. 184/28 Sb. z. a n., a to výměrem vyslovujícím povinnost k vrácení jich (§ 189 cit. zákona), proti kterému by žalovaná měla možnost žaloby podle § 196 cit. zák. Teprve tímto postupem by mohla býti určena povinnost žalované vrátiti onu částku, nelze však jej nahraditi skutečným vyúčtováním a provedením srážky a uplatniti v rámci žaloby podle § 35 ex. ř.

§ 135

2021.

Zastavila-li Ústřední sociální pojišťovna po lékařské prohlídce vzhledem k změnám zdravotním poměrům výplatu invalidního důchodu, stal se tím rozsudek pojišťovacího soudu, vyměřující tento důchod a založený na jiném skutkovém základě, bezpředmětným. (Rozh. nejv. soudu z 16. III. 1935, R I 20/35, Váž. obč. 14.248.)

Rozsudek pojišťovacího soudu v R. z 19. září 1933, vyměřující invalidní důchod stěžovatelce podle poměrů v době jeho vynesení, nebyl jako takový ani za neplatný uznán ani nebyl zrušen, nýbrž Ústřední sociální pojišťovna po lékařské prohlídce, vzhledem ke změnám zdravotním poměrům stěžovatelky, výplatu jejího invalidního důchodu výměrem ze dne 30. března 1934 od 23. dubna 1934 zastavila, k čemuž podle § 135 zákona ze dne 9. října 1924 č. 221 Sb. z. a n. byla povolána. Tím se stal onen rozsudek, založený na jiném skutkovém základě, bezpředmětným. Stěžovatelka ani v rekursu netvrdí, že vzhledem k ustanovení §§ 191, 192, 193 a 196 cit. zák. podala včas a s úspěchem žalobu proti uvedenému výměru Ústřední sociální pojišťovny. Žalobní nárok její tudíž podle § 193 cit. zák. zanikl.

§ 250.

2022.

§ 250 odst. 1 zák. č. 221/1924 Sb., vyžadující k dobrovolnému pokračování v pojištění, aby pojištěnec byl aspoň tři měsíce povinně pojištěn, neznamená, že by toto povinné pojištění musilo býti souvislé. (Nál. nejv. správ. soudu z 27. IV. 1935, č. 5535/33, Boh. A 11.876.)

§ 160.

2023.

Nemocenské pojistné jest podle § 160, odst. 1., zák. č. 221/24, ve znění zák. č. 184/28 Sb., platiti za 7 dnů za jedno týdenní pracovní období, vykonává-li pojištěnec práce aspoň po 4 dny v týdnu, nebo jde-li o případ § 12, odst. 3. cit. zák. (Nál. nejv. spr. soudu z 15. V. 1935, č.

Pensijní pojištění

§ 1. 2024.

I. Pojmové znaky služebního poměru. Hospodářská závislost zaměstnance na zaměstnavateli není podstatným pojmovým znakem smlouvy služební.

II. Pojistná povinnost obchodního zástupce na provisi. (Nál. nejv. spr. soudu z 6. IV. 1935, č. 14.388/35, Boh. A 11.836; prejudikatura: srov. Boh. A 3977/24, 7548/28, 8001/29, 8582/30, 9144/31, 9389/31, 10.076/32, 10.084/32, 10.512/33, 11.134/34, 11.291/34, 11.293/34.**)

Základním předpokladem pensijní pojistné povinnosti podle § 1, odst. 1., obou těchto zákonů jest, aby osoba, o kterou jde, byla v poměru služebním. Služebním poměrem ve smyslu těchto zákonů sluší pak rozuměti podle konstantní judikatury nss-u ony vztahy, které vyplývají pro kompaciscenty z uzavřené smlouvy služební ve smyslu § 1151 o. z. o., jež stanoví, že služební smlouva vzniká, zaváže-li se někdo konati jinému po nějakou dobu služby. Podstatným pojmovým znakem služební smlouvy je tedy na straně zaměstnance závazek konati zaměstnavateli služby. Z této jeho smluvní povinnosti pak vyplývá, že zaměstnanec v příčině konání služeb je vázán rozkazy zaměstnavatele, z čehož pak plyne poměr podřízenosti zaměstnance a vázanosti jeho rozkazy zaměstnavatele.

*) Boh. A 11.381 (nál. z 26. VI. 1934, č. 2002): Nemocenské pojistné jest podle § 160, odst. 1. zák. č. 221/1924 Sb. ve znění zák. č. 184/1928 Sb. platiti za 7 dnů za jedno týdenní pracovní období, vykonává-li pojištěnec práce aspoň 4 dny v týdnu, nebo jde-li o případ § 12, odst. 3. cit. zák.

**) Boh. A 3977 (nál. z 3. X. 1924, č. 16.598): Cestující na provisi, který podle smlouvy s firmou, pro kterou cestuje, nevzal na sebe závazků konati nějakou činnost a který není k firmě v poměru podřízenosti a vázanosti na rozkazy firmy, není ve služebním poměru ve smyslu § 1 zák. z 5. února 1920 č. 89 Sb. (zák. o pensijním pojištění) a nepodléhá tedy pensijnímu pojištění.

Boh. A 7548 (nál. z 12. XI. 1928, č. 23.360/27): I. K výkladu pojmu »poměr služební« podle § 1 zák. č. 89/1920. — II. Podléhá akvizitér pojišťovny pojistné povinnosti pensijní? — III. Závislost hospodářská nepatří k pojmovým znakům služebního poměru.

Boh. A 8001 (nál. z I. VI. 1929, č. 11.132, v »Pracovním právu«, roč. VIII., str. 75): Jak vzniká »poměr služební« ve smyslu § 2, odst. 1. zák. č. 221/24 a jaké jsou jeho znaky?

Boh. A 8582 (nál. z 3. V. 1930, č. 7312, v »Pracovním právu« č. 131): Předpokladem pro založení pojistné povinnosti podle § 1 pens. zák. není, aby práce, k nimž se zaměstnanec služební smlouvou zavázal, byly jím skutečně také vykonány.

Boh. A 9144 (nál. z 24. III. 1931, č. 4641, v »Pracovním právu« č. 231): I. Hospodářská závislost není podstatným pojmovým znakem smlouvy služební. — II. Podléhá zástupce pojišťovny pensijní povinnosti pojistné podle zák. č. 89/20?

Boh. A 9389 (nál. z 23. IX. 1931, č. 12.672, v »Pracovním právu« č. 303): Podléhá obchodní jednatel pojistné povinnosti pensijní podle č. 89/20?

Boh. A 10.076 (nál. z 15. X. 1932, č. 15.625, v »Pracovním právu« č. 504): Služební poměr jako předpoklad pojistné povinnosti podle § 1 zák. č. 89/20.

Boh. A 10.084 (nál. z 20. X. 1932, č. 15.926, v »Pracovním právu« č. 483): Podléhá místní jednatel pojišťovny nemocenské povinnosti podle zák. č. 268/19?

Boh. A 10.512 (nál. z 28. IV. 1933, č. 7524, v »Pracovním právu« č. 673): Pojistná povinnost obchodního zástupce?

Boh. A 11.134 (nál. z 13. III. 1934, č. 2663, v »Pracovním právu« č. 788): Pojistná povinnost obchodního zástupce?

Boh. A 11.291 (nál. z 22. V. 1934, č. 9738/32): Cestující zástupcové a jednatelé, uvedení v § 1 odst. 1. bod. 5 zák. č. 26/1929 Sb., podléhají pensijnímu pojištění jen, jsou-li ve smluvním služebním poměru.

Boh. A 11.293 (nál. z 22. V. 1934, č. 12.724/32): Podléhá cestující na provisi pojistné povinnosti?

Podřízenost zaměstnance zaměstnavateli a jeho vázanost rozkazy zaměstnavatele v příčině konání služeb pro něho jsou podle toho podstatnými pojmovými znaky, charakterizujícími smlouvu služební ve smyslu § 1151 o. z. o., a tedy i smluvní poměr služební ve smyslu cit. pens. zákonů (srov. Boh. A 10.076/32 a dřívější nál. v něm uvedené). Z těchto právního hlediska a z téže definice služebního poměru vychází také žal. úřad v nař. rozhodnutí.

Stížnost správnosti řečeného základního zákonného předpokladu pensijní povinnosti a uvedených pojmových znaků služebního poměru nepopírá, namítá však, že uvedené pojmové určení služebního poměru se nesrovnává se zákonem, ježto řečené skutečnosti nejsou jedinými pojmovými znaky nesamostatného zaměstnance. Po zákonu je prý vyjádřen pojem služebního poměru na rozdíl od smlouvy o dílo správně tím, že při služební smlouvě jde o trvalý poměr vázanosti mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem, o práci pod vedením a ve smyslu rozkazů zaměstnavatele, o osobní pracovní povinnost a osobní nárok na práci, o povinnost zaměstnavatele ručiti za péči, nikoli však za zdar nebo nezdar práce, jež jde na vrub zaměstnavatelův, zkrátka o osobní a hospodářskou podřízenost zaměstnance organismu podniku zaměstnavatelova.**)

Těmito vývody nedolichuje však stížnost ve skutečnosti nezákonnost právního názoru, z něhož žal. úřad vycházel při vymezení pojmu služebního poměru (služební smlouvy), nybrž definuje toliko jinými slovy podstatu služebního poměru, neboť vytyčuje ve své formulaci jako jeho podstatnou pojmovou náležitost také poměr vázanosti mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem, jeho osobní pracovní povinnost a jeho osobní podřízenost zaměstnavateli. Rozvádí takto jen širě tytéž pojmové znaky, jež žal. úřad ve shodě s četnými nál. nss-u vyjadřuje sice jazykově stručně, ale věcně zcela postačitelně výrazy podřízenost a vázanost zaměstnance rozkazy zaměstnavatelovými. Výraz »podřízenost« vyjadřuje totiž zajisté podřízenost po stránce osobní, kterou stížnost nazývá osobní pracovní povinností, výrazem »vázanost rozkazy zaměstnavatelovými« rozumí se pak pojmově totéž, co stížnost opisuje širě obraty »poměr vázanosti mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem« a »práce pod vedením a ve smyslu rozkazů zaměstnavatele«.

Pokud pak stížnost shledává podstatný pojmový znak služebního poměru také v hospodářské podřízenosti zaměstnance v organismu podniku zaměstnavatelova a zdůrazňuje jak jeho hospodářskou závislost na zaměstnavateli, jest na omylu, ježto hospodářská závislost zaměstnancova není podstatnou pojmovou náležitostí služebního poměru (srov. Boh. A 3977/24, 7548/28, 9144/31 a jiné).

Žal. úřad popřel v nař. rozhodnutí pensijní pojistnou povinnost st-lovu z té příčiny, že na základě výsledků vykonaného šetření dospěl k úsudku, že mezi st-lem a zúčastněnou firmou neexistovala služební smlouva podle § 1151 o. z. o., ježto chyběly tu uvedené její podstatné pojmové znaky. Stížnost snaží se naproti tomu dovoditi, že ve smluvním poměru st-le k firmě tyto charakteristické pojmové znaky dány byly,

**) Stížnost tu přepisuje definici pojmových znaků služební smlouvy, jak je obsažena v důvodech rozh. nejv. soudu Váž. obč. 10.402. Srov. k tomu Přehled judikatury pracovního práva za rok 1930, roč. X., str. 57, dále též »Přehled« za rok 1931 v roč. XI., str. 78.

poukazuje na jednotlivé skutečnosti, o něž opírá svůj závěr, že z nich tyto znaky vyplývají. Jde tedy o to, zda žal. úřad ve výsledcích šetření, jež vykonal o poměru st-le k firmě, měl postačitelny a bezpečný podklad pro svůj negativní úsudek o existenci jeho služebního poměru k firmě jako základního předpokladu jeho pensijní pojistné povinnosti.

V té příčině zjišťuje žal. úřad především, že st-l jako provisiní zástupce zúčastněné firmy při své akviziční činnosti jest úplně samostatným a nezávislým na jejích rozkazech, ježto koná obchodní cesty podle svých vlastních dispozic a rozhodnutí, a není při tom omezen tak, že by byl povinen navštěvovati určitá místa neb určité osoby podle příkazů daných mu firmou předem. Stížnost to popírá a namítá, že st-l měl se starati v přikázaném mu rayonu o odbyt výrobků firmy, kteroužto práci měl konati pod vedením a podle rozkazů firmy, což prý plyne z ustanovení smlouvy z 1. září 1925, podle nichž platí pro jeho cesty normální cestovní regulativ firmy, jež zaplatí všechny výdaje za poštovné, telefon atd., st-l pak zašle jí jednou týdně vyúčtování jednotlivých svých cest, načež dostane se mu zaplacení.

Námítka tato jest bezdůvodná, neboť z uvedených ustanovení smlouvy, o něž jest opřena, nedá se logicky vyvoditi závěr, že zavázala-li se firma st-li nahrazovati jeho cestovní a jiná hotová vydání, byl již proto povinen při své akviziční činnosti řídit se jejími rozkazy. Jedině možný smysl dotčených smluvních ustanovení jest toliko ten, že bude-li st-l cestovati v svém zastupitelském okrese za účelem získání odběratelů výrobků firmy, firma mu nahradí cestovní a jiné výdaje tím vzniklé. Něco jiného z nich však nevyplývá, zejména nikoli, že by při této své činnosti byl osobně podroben rozkazům firmy. Ostatně st-l v odvolání sám výslovně doznal, že své obchodní cesty koná zpravidla samostatně, aniž se předem firmy dotazuje.

Zdůrazňuje-li stížnost ve svých vývodech také, že st-l dostával od firmy pokyny pro určité práce a byl vyzván, aby o své činnosti podal zprávu, a že takové zprávy firmě pravidelně také podával, sluší k tomu uvést, že st-l ani netrdí, že by byl smluvně zavázán podle těchto pokynů svou činnost zaříditi a zprávy o ní firmě podávati. V písemném ujednání z 1. září 1925 ani v dodatcích k němu, jimiž byl upraven smluvní poměr st-lův k firmě a jež jsou pro posouzení sporné otázky rozhodnými, takový jeho závazek stipulován není. Vyhovoval-li snad st-l v jednotlivých konkrétních případech nějakým pokynům firmy a podával-li jí o tom zprávy, aniž k tomu byl podle smlouvy povinen, pak činil tak buď ve vlastním zájmu dobrovolně nebo na základě zvláštního obligačního právního poměru, na př. mandátního podle § 1002 a násl. o. z. o., neplyne však z toho, že by st-l proto musil býti v poměru služebním.

Pro řešení sporné otázky neplyne nic závazného ani z druhé věty předposledního odstavce ujednání z 1. září 1925, kde se praví jen zcela všeobecně, že závisí výhradně na st-li, aby si vydobyl postavení, jež firmě umožní, aby jeho příjmy zlepšila a jeho postavení upevnila, neboť tímto projevem nezakládá se přece vůbec žádná služební podřízenost a vázanost st-lova k firmě. Závazek st-lův, obsažený v úmluvě z 24. října 1929, že si opatří svým nákladem auto a že ho bude používati k akvizičním cestám ve svém zastupitelském obvodu, hromadných dopravních prostředků pak jen výjimečně, a že auto dá také k dispozici firmě při jejích příležitostných ob-

chodních cestách v jeho rayonu, jest jen závazek smluvní, který však nesvědčí o st-lově poměru služebním. Samostatnosti st-le jako provisiního zástupce zúčastněné firmy nebylo na újmu, jestliže jeho působnost byla smluvně omezena místně na určité území nebo jinak po určitých stránkách, zejména také v příčině zastupování jiných firem. Taková omezení, vyplývající ze samé povahy zastupitelské smlouvy, jež je smlouvou dvoustrannou, obsahující vzájemná práva a povinnosti, nezakládají však o sobě ještě podřízenosti a vázanosti, charakterisující poměr služební, a nečiní proto obchodního zástupce nesamostatným zaměstnancem firmy (srov. Boh. A 9389 a j.).

Poukaz stížnosti na to, že provise st-lova ze zprostředkovaných jím obchodů jest podle smlouvy v poměru k obratu, kterého dosáhne, takže má osobní nárok, aby pro firmu konal práci a opatřil si tak výživu, jest bez právního významu, ježto tyto momenty nejsou vůbec kriteria poměru služebního, takže z nich pro jeho existenci nelze nic dovozovati. Právě tak není rozhodnou ani skutečnost, že podle smlouvy byl st-l oprávněn podle svého práva nastoupiti dovolenou, za jejíhož trvání obdržel také kancelářský příspěvek nezkráceně, neboť toto smluvní oprávnění neposkytuje oporu pro úsudek, že proto šlo u st-le o poměr služební.

Momenty, na které stížnost dále ještě poukazuje, jako že st-l neměl živn. listu, že jeho poměr k firmě byl vypověditelný, že měl pro firmu kancelář a zaměstnával v ní pomocné síly, vyřizoval korespondenci na dopisních papírech firmy, že mimo provisi dostával měsíční paušální částky na udržování kanceláře, auta, a plat pomocné kancelářské síly a že úspěch či neúspěch jeho práce šel jen na vrub zaměstnavatelky, nemají ani samy o sobě, ani ve svém souhrnu takové váhy a právního významu, aby bylo možno z nich usouditi, že st-l proto musil býti k zúčastněné firmě ve služebním, nikoli jen smluvním poměru — což obojí nelze zaměňovati ani ztotožňovati — a že by svědčily o jeho podřízenosti a vázanosti jejími rozkazy. Nss dovedl to již opět v četných násl., na př. Boh A 7548/28, 8001/29, 8582/30, 9144 a 9389/31, 10.076 a 10.084/32, 10.512/33 a 11.134, 11291 a 11.293/34.

Pokud stížnost poukazuje konečně také k tomu, že st-l nebyl honorován jen provisem, nýbrž dostával mimo náhradu hotových výdajů také ve formě kancelářského příspěvku pevný měsíční požitek a snaží se z toho dovoditi existenci svého služebního poměru k firmě, budíž k tomu uvedeno, že skutečnost, že st-li byla firmou vyplácena určitá měsíční částka, nedokazuje ještě o sobě existenci služebního poměru, není-li tu jediné rozhodných znaků služební smlouvy, t. j. podřízenosti a vázanosti zaměstnance rozkazy zaměstnavatelovými. K tomu pak sluší ještě uvážiti, že podle vyjádření firmy z 9. dubna 1932, na něž poukázal již žal. úřad a jehož správnost stížnost nepopírá, byl měsíční kancelářský příspěvek, poskytovaný st-li, jednak náhradou za jeho hotové výdaje spojené s nájmem kanceláře, otopem, osvětlováním, čištěním jejím a pod., jednak předem vyplacenou zálohou na provise příslušející mu z obchodů, které ve svém zastupitelském okrese zprostředkoval, neboť příspěvek ten byl na provise ty účtován. Není proto možno uznati, že by měl právní povahu služebního platu, t. j. odměny za práci pro firmu vykonanou.

Poněvadž žal. úřad podle toho, co bylo uvedeno, pro svůj úsudek, že st-l nebyl k firmě v poměru služebním, ve výsledcích vykonaného šetření, jimž stížnost nevytýká nějakou neúplnost

ani vadnost, které ani nss neshledal, měl náležitý podklad, nelze nař. rozhodnutí uznati nezákonným.

§ 5.

2025.

Nastal-li pojistný případ ve lhůtě stanovené pro podání přihlášky zaměstnance k pensijnímu pojištění podle zák. č. 26/1929 Sb., není neúčelnou přihláška, i když byla podána teprve po uplynutí této lhůty. (Nál. nejv. soudu z 26. II. 1935, č. 11.928/33, Boh. A 11759.)

Předpis § 5, odst. 5. zák. o pens. pojištění č. 26/1929 Sb. stanoví, že po vzniku pojistného případu jsou veškeré ohlášky neúčinné, leč že pojistný případ nastal ve lhůtě stanovené pro podání ohlášky. Z tohoto předpisu se podává, že zákon prohlašuje sice zásadně za neúčinné ohlášky k pensijnímu pojištění, jež byly podány po vzniku pojistného případu, avšak z této zásady stanoví výjimku (arg. slovo »leč«) pro ten případ, že pojistný případ nastal ve lhůtě stanovené pro podání ohlášky. Neúčinnost ohlášky vázána je tedy na dva předpoklady, t. j. předem, že ohláška byla podána po vzniku pojistného případu, a dále, že pojistný případ nastal po uplynutí lhůty, stanovené pro podání ohlášky.

Účinnou jest tedy především ohláška, která byla podána před vznikem pojistného případu, a to i tehdy, když byla podána opožděně, neboť na zmeškání lhůty k podání přihlášky samé nestanoví zákon sankci neúčinnosti ohlášky, nýbrž jen trestnost zaměstnavatele (§ 170 zák.), po př. i zaměstnance (§ 5, odst. 3.). Účinnou však jest také ohláška, která byla podána po vzniku pojistného případu, když tento pojistný případ nastal ve lhůtě stanovené pro podání ohlášky. Předpis § 5 uznává takovouto ohlášku za účinnou bez jakýchkoli dalších podmínek a beze všeho omezení. Zákon nemá zejména ustanovení, že by v tomto výjimečném případě uznával ohlášku za účinnou jen tehdy, když se stala v předepsané čtrnáctidenní lhůtě přihlašovací (§ 5, odst. 1.).

Jestliže tedy pojistný případ nastal (jak jest tomu v přítomném sporu) ve lhůtě stanovené pro podání ohlášky, jest nutno ohlášku pokládat za účinnou i tehda, když byla podána po uplynutí lhůty, stanovené (§ 5, odst. 1.) pro podání ohlášky.*)

§ 23.

2026.

Byl-li důchodce před svou smrtí několik měsíců bezmocným, nelze tento stav považovati za »trvalý« ve smyslu § 23 pens. zák. (Rozh. vrch. poj. soudu z 24. X. 1934, Cpo 21/34-1.)

Jest nesporno, že ing. K. Š. požíval od 1. srpna 1931 starobního důchodu od žalovaného nositele pensijního pojištění a zemřel dne 18. června 1932.

Žalující strana tvrdí, že jmenovaný od 15. prosince 1931 až do své smrti potřeboval stále pomoci, ošetření a obsluhu jiné osoby, a proto žalobou se domáhá za tuto dobu 50% přírážky k

starobnímu důchodu jmenovaného důchodce podle § 23 pens. zák.

Podle cit. § zákoným předpokladem pro nárok na zvýšení starobního nebo invalidního důchodu je trvalá bezmocnost důchodce. Jest notorické, že skoro každý člověk před svou smrtí jest nějakou dobu bezmocný ve smyslu v § 23 naznačeném.

Pojem »trvalý« připouští různý výklad podle toho, o jaký stav jde. Důchod invalidní a starobní jsou dávkami na dožití poskytovanými, jež výše zákonem upravena jest podle ročního období. Byl-li důchodce před svou smrtí několik měsíců bezmocným, nelze tento stav považovati za »trvalý« ve smyslu § 23 pens. zák.

Námítku tuto strana žalovaná uplatňovala již v I. stolici. Slušelo proto rozsudek žalobu zamítající potvrditi, aniž bylo třeba zabývat se otázkou, zdali po smrti důchodce může vůbec dědic s úspěchem žádati zvýšení starobního důchodu podle § 23 pens. zák., když důchodce za svého života nárok na zvýšení nepřihlásil.

Dr. E. Schwelb.

§ 118.

2027.

Zákaz započtení stanovený v druhé větě druhého odstavce § 118 zákona ze dne 21. února 1929, čís. 26 Sb. z. a n. neplatí, bylo-li podle § 177, lit. a) v doslovu čl. I. zákona ze dne 14. července 1931, čís. 125 Sb. z. a n. provedeno zvýšení dávek pensijního pojištění soukromých zaměstnanců ve vyšších službách, odpovídající započtení poloviny nepojištěné doby služební. (Rozh. nejv. soudu z 14. III. 1935, Rv I 219/34, Váž. obč. 14.240.)

§ 1.

2028.

I. Časové omezení kinematografické licence nezabavuje kinematografický podnik povahy stálého zábavního podniku podle § 1, odst. 1., č. 3 pens. zák. č. 26/1929 Sb. — II. Práce kinooperátéra nejsou pracemi podobnými pracím, uvedeným příkladem v cit. zákonném ustanovení a vyňatým z pojistné povinnosti. (Nál. nejv. spr. soudu z 15. VI. 1935, č. 16.855/35, Boh. A 11.980.)

Úrazové pojištění

§ 1.

2029.

Výstava aeroplánů, pořádaná aeroklubem, není skladištěm po živnostensku provozovaným podle čl. I bodu 5 zák. č. 168/1894 ř. z., podléhajícím pojistné úrazové povinnosti. (Nález nejv. spr. soudu z 18. VI. 1935, č. 16.948/35, Boh. A 11.981.)

2030.

Povinnost pojistiti proti úrazu osoby, zaměstnané při hospodářském stroji, podle § 5 odst. 1. zák. čl. VIII/1912 postihuje majitele stroje pouze tehdy, když pracuje se strojem ve vlastním hospodářství či pracuje jako podnikatel v hospodářství cizím. (Nález nejv. spr. soudu z 22. VI. 1935, č. 16.974/35, Boh. A 11.988.)

2031.

Postižní nárok úrazové pojišťovny podle § 47 úraz. zák. není opodstatněn proti majiteli silostroje, nejde-li o vlastní jeho zavinění na úraze, nýbrž jde jen o zavinění osob, za něž ručí podle § 8 autom. zák. (Rozh. nejv. soudu z 5. VI. 1935, Rv II 616/33, Váž. obč. 14.425.)

*) Srov. k tomu Boh. A 11622 (nál. z 21. XII. 1934, č. 22.516, v »Prac. právu« č. 1170), podle kterého nebyla ustanovením § 5 odst. 15 pens. zák. dotčena zásada, že pojistná povinnost nastává v každém případě nastoupením služby (§ 1 pens. zák.). K otázce účinnosti přihlášky srovnej článek dr. Podobského ve »Veřejné správě«, str. 228, roč. 1935.